

Octobre 2023

n° 306

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieo-opm.com/>

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - *De còr e d'òc* sus *Radio Transparence* 93.7 FM

Cada dimars, de **19h00** a **20h00** - *Era votz dera montanha*, sus *Radio Couserans* 94.7 FM

Corses e Talhièrs

Le diluns de **9h30** a **11h00** a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan debutants.

Le dimars de **14h00** a **15h30** a Sent Joan del Falgar (Ostal de las associacions) - Talhièr d'occitan tots nivèls.

Le dimars de **17h00** a **19h00** a Foish (Le Léo) - Cors d'occitan tots nivèls.

Le dimècres de **15h30** a **17h30** al Fossat (sala multimèdia/Versalhas) - Talhièr d'occitan tots nivèls.

Le dimècres de **17h00** a **18h30** a Sent Guironç (Ostal de la Ciutadanetat) - Cors d'occitan debutants.

Le dimècres de **18h30** a **20h00** a Sent Guironç (Ostal de la Ciutadanetat) - Cors d'occitan confirmats.

Le dijòus de **9h30** a **11h00** a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan confirmats.

Le dijòus de **14h00** a **16h00** a L'Avelhanet (Sala multiespòrts) - Cors d'occitan tots nivèls.

Contacte : 05.81.06.03.88

11 e 25/10/2023 a **19h00** a Pàmias (Espaci occitan) - Talhièr de convèrsa animat pel Cercle occitan Prosper Estieu de Pàmias.

03, 17 e 31/10/2023 a **18h00** a Pàmias (Espaci occitan) - Talhièr cant amb Pascala Respaud.

Animacions

07/10/2023 a **17h00** a Sant Colomba d'Èrc (Aude) - Pèça de teatre en occitan « La sopa al piston » pels Galejaires. Contacte : 05.81.06.03.88

13/10/2023 a **18h30** a Pàmias (Espaci occitan) - Les Divendres de l'Espaci occitan amb Gerard Zuchetto (veire pagina 2). Contacte : 05.81.06.03.88

15/10/2023 a **16h00** a Montbrun Boscatge - Pèça de teatre en occitan « Es còit le fetge gras » pels Galejaires. Contacte : 05.81.06.03.88

24 e 25/11/2023 a Pàmias - Festenal occitan (veire pagina 4). Contacte : 05.81.06.03.88

LO MOT DE LA PRESIDENTA DE L'IEO D'ARIÈJA

Caris sòcis,

L'IEO es una ret al servici de la lenga occitana. Veni de legir sul site nòstre que, far part de l'IEO, es donar de son temps, de son trabalh, de sas competéncias, per tornar a l'occitan sa plaça de lenga dins Euròpa. I vesi encara una causa que totes sabètz ja, l'occitan es del patrimòni del país e promòure le patrimòni es una necessitat tant del punt de vista social coma economic ; e dins la situacion de la França de uèi, qu'avèm pas brica de sostens institucionals, l'IEO es una organizacion màger per la defensa de la lenga.

E doncas dins Ariège, l'IEO trabalha: fasèm corses d'occitan, organizam talhièrs e conferéncias, festenal e espectacles, tot çò qu'es possible de far amb les nòstres paures mejans. Les « Divendres de l'Espaci occitan » fan part d'aquela estrategia per donar a la lenga una plaça dins la vida publica. Alara, amb d'autres membres del CA, me pausi questions ; la primièra sesilha èra consagrada a Florian Vernet, lingüista e professor d'occitan universitari mas tanben escrivan fòrt productiu e aisit de legir, en lenga nòstra, un passaire de lenga. Le convidat venguèt de Besièrs, e a aquela serada i aviá pas degun, levat le desenat de personas que i venon de costuma.

Alara perqué ? L'informacion passèt dins las mediatècas, las bibliotècas, La Despacha del Miègjorn, les Oficis de torisme, Le Diari, Radio Transparencia, per las rets socialas, les cercles locals, pels sòcis e amics de l'IEO... Sèm dins un mond que la comunicacion es pletorica mas sembla que ne fagam pas pro, o pas coma ac caldriá far. O alavetz, benlèu qu'es le lòc, le jorn o l'orari qu'anga pas plan, mas de segur, i a quicòm que truca !

Çò que vòli dire es que dins una estructura coma la nòstra, la participacion dels aderents es una causa importanta qu'ajuda a la preservacion e la promocion de l'occitan.

Benlèu que prenèm pas pro en compte les interèsses e les besonhs dels aderents mas sabí que la vòstra preséncia es preciosa e irremplaçabla per l'associacion.

Alara trantalhetz pas de far comentaris o suggestions per melhorar l'organizacion dels eveniments a venir; nos fan mestier las idèas novèlas per nos adaptar a la demanda de la societat d'ara. Sabèm plan que les besonhs son cambiadisses e que nos cal demorar dobèrts per nos renovar.

Mas far veire l'importància de la lenga dins la vida vidanta demòra la tòca e i arribarem pas que totes amassa. Es possible e necessari de crear un ambient favorable a l'implicacion de la màger part dels aderents, atal entre totes ac farem tot !

Annia Wolf

Per èsser al fil...

L'IEO Arièja : <https://arieja.ieo-opm.com/>

Lo Diari : <http://lodiari.com/>

Jornalet : <https://www.jornalet.com/>

Lo Congrès : <https://locongres.org/fr/>

La cadena d'Alan Vidal : <https://www.youtube.com/@alainvidal9019>

La fada

Blanca coma un maitin que s'esvelha discret
E convida nòstres uèlhs a gaitar en fàcia,
La bruma, e la vida que le jorn torna crear,
Amb sas questions que jamès s'alassan.
Quand les lilàs son blancs.

Leugièra dins sa corsa, dins son tròt als pès nuds
Que calinhan les prats que la font apaisa.
Leugièra al fil de l'aire, fòra del temps convengut
Soritz a nòstras penas e endurmís nòstres malaises.
Quand baissas las armas.

Polida coma un sòmi que venèm de daissar,
Estordit per l'aura de sas libertats fòlhas
Que banhan alavetz le mond sens jamès se trufar,
De nòstras aulas pretencions qu'al ser s'envòlan.
E quand ton còr es franc.

Mas sustot del silenci, esclarat de son cant,
Nais confusament le sentiment pregond,
Qu'èsser urós enfin, escapa als maissants,
Perque sola una fada nos pòt salvar del non.
E que seque tas lagremas

Jacques Pince (agost 2023)

Non, la reconeissença es pas una carga pesuga !

Pintat de velocitat, amb sa primièra bicicleta, lo jove Estève arriba a fum a l'un d'aqueles innombrables crosaments que s'apèla « les Quatre Camins ».

Es l'estiu e la debuta de las vacanças grandas. Quin sentiment de libertat après una annada de pension luènh de son Arisa ! Sos bonurs grands e pichons se butassan dins son cap. A còps pedala amb ardor, a còps en ròda liura, sus aquela rota mès que mès desèrta.

Escota pas res, ausís pas res e desboca coma un fòlh qualques mètres abans le crosament. Un bram l'arrèsta net, a un dit de percutar l'eleganta lemosina arribada plan vite e sens bruch. Chi a bramàt ?

Es Adelina, una coratjosa femna que demòra aquí al canton, e que se pòsta, d'oradas cada jorn, per gaitar çò que se passa sus la rota.

A salvat la vida d'aquel dròlle.

L'endeman, per una calor de brasa, Madama, la maire d'Estève, endimenjada amb capèl e gants, entrepren a pè, ela, les dos quilomètres que la separan de l'ostal d'Adelina.

-- « Eh mon Dius, Madama, que fasètz sus la rota amb aquela calor ?

-- Ma brava Adelina, tornarai fèr aquel camin tant de còps qu'ac caldrà per que sàpias plan tota la reconeissença que te devi. Mon filh, as salvat mon filh ! Ah ! Coma te'n mercegi del fons de mon còr ! Seràs totjorn dins ma memòria, sàpia-òc plan ! Per vuèi, daïssa-me te fèr un gròs poton. »

Èsser reconeissent es plan, mas s'ac ditz pas jamès pro !

Geneviève Dagain

La cronica de Claudina Solhà

E que cantam, E que cantam...

Quina aventura ! Aquò que comencèc a pus près dus ans a derrèr. Pèire, un dels participants, en tot fosegant al grèr, que tornèc a trobar un manuscrit, mena de monografia de Massat, escrit per un regent, mossur Ruffiè, e datat de 1887. Que i avia dedens un flòc de dadas aishús las costumats del país. E siès cançons, amb la musica la maja part del temps. Que's pensèc : « Qu'é domatge de las deishar pèrde. »

Alavetz, que mos contactèc, al Cercle occitan deth Coserans. E qu'acabèrem per amassar-mos, siès o sèt, andà véser se que poiriam fèr. Que decidèrem d'ensajar de repetar aquelis tèxtes occitans. E que prepausèrem de i ajustar las que Jean-Maria Servat, le felibre del país, avia compausadas dins las annadas 1900-1930. Qu'arribèrem a un quizenat d'aires, que mon guardèrem tretze.

Solament, deguns que n'èra cap musicaire dedens le grope. Portant que mos calia qualqu'uns andà dirijar-mos. D'uns que coneishian una persona, Elena, a grana formacion dins aquel domeni. Que la contactèrem. Que venguèc amb gran plaser, encara que, a la debuta, non fusa disponibla coma ac auria volgut. L'efectiu qu'aumentèc chiu. Que mos retrobavam un còp per mes a l'anciana escòla d'Espias. Que mercejam la comuna de Bocenac de mos aver albergat tot aquel temps. Aquò que durèc un an.

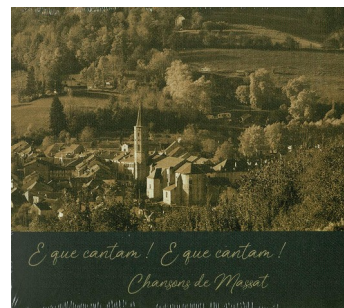
Le grope qu'èra encara pauc nombrós. Aquí Elena, al cors d'estagis de formacion musicala, que fic vié vèrs nosautis uns joesis, pas originaris del país, mes que i víven. L'efectiu que doblèc ! Que mos dèc un vam pas possible ! E que sentirem alavetz que la maionesa que prenia.

Solament, aquelis novèlis que non coneishian cap la lenga. Doncas que i agèc un temps d'aprentissatge de la prononciacion dels tèxtes, amb la traduccion de còsta. Que cal díser que totis que i metèren plan bona voluntat. E las repeticions que devenguèren de mès en mès seriosas.

Mes que calia que tot aquò agèssa una finalitat. Que decidèrem doncas d'enregistrar aquelas cançons en un cd, andà qu'aquel trebalh non's pèrta. Que contactèrem Pèire Rog e Micaèl Borri : qu'avian le material volgut, e que darian la duplicacion a una auta societat.

Elena que cerquèc un local ont pogam cantar sense èste perturbadis per bruches del defòra. Que mos convoquèc doncas a Milhè (Bocenac) en una grana pèça complètament tapissada de boès, qu'un coble mos volguèc plan prestar.

E que mos i retrobèrem le 10 de Julhet ! Que mos calguèc le dia andà fèr las tretze cançons. D'unas que las reprenguèrem tres, quate còps. Mes que i arribèrem ! Crebadis, mes contentis. Qu'èram fièris d'aver raüssit una causa que non mos pareishia forçadament possible un an abans.

Dedens aquel repertòri, que i a de tot : causas tipicament del país (La Massadèla, Las Liadoras), cantiques de Nadal (Celebrem, Anem donc pastors), unas qu'òn tròba dins d'autas valèas (Les segadors, Cant de noça), qualquas colhonadas (Las trucassadas...). Enfin que n'i a andà totis les gostes.

Micaèl qu'acabèc d'adobar las causas. Qu'aviam ja causit las fotòs, e picat les tèxtes e las traduccions andal liberet de dedens. E, en seguida, qu'ac envoèc a l'estampaire. E ara demorar.

Andà que non mos eishoblidem completament tot, le grope que cantèc le dètz-e-ueit de l'Agost a la glèisa de Jacòï (Bocenac) e le 30 a Biert.

Dimècres 13 de Seteme, còp de telefòna de Pèire Rog : les cd que son prèstis. Que devali a Sent Gironç le divendres, andà préner liurason dels dus cartons. Un plaser de tié aquela boetòta entre las mans ! Desempueish, que son en venda, al prètz de 13 €. Que n'avem depausat en un flòc d'endrets.

Que'n parlèrem tanbens granament a l'emission de Radiò Coserans : Era votz dera montanha, le dimars 19. E al primèr cors d'occitan per adultes le dimècres 20.

Fin finala, qu'em fièris d'aver guardat en memòria una partida del patrimòni massadèl. Que mos pensam qu'après nosautis, deguns que n'ac farà cap mès. Tant pr'aquò acordam tant de valor a aquela causòta.

~~~~~

Festenal 2023

Programa

Divendres 17 de novembre (St Amador - Sala del cafè) - 18h00 : conferéncia d'Alan Roch sul Rugbí a XIII.

Divendres 24 de novembre (Sala Fernan) - 20h30 : Pèça de teatre en occitan « Transicion a Trauca-Pairòls » amb **Les Galejaires**. Sostitolada en francés.

Dissabte 25 de novembre (Sala Fernan)

14h15 : Talhièr de danças (borrèias d'Arièja) amb **Revelhet**

17h00 : Espectacle de contes en musica amb **Revelhet**

18h30 : Cantada dubèrta a totes (talhièr de cant, Calandreta, public...)

seguida d'un aperitiu

19h30 : Repais occitan (menar les cobèrts)

21h00 : Bal amb **Les Irèges e Tribal**

Novembre (Mediatèca de St Amador) : del 8 al 24 de

novembre : mòstra « Mai viste, mai naut, mai fòrt »

les espòrts tradicionals del Miègjorn, un spectacle

viu. Realizada pel CIRDOC de Besièrs.

Beguda, pescalhons...

Tarifas

Teatre : normal : 8€ -12 ans : a gratis

Espectacle de contes : al capèl

Bal : normal : 8€ -12 ans : a gratis

Mòstra : a gratis

Talhièr de danças : a gratis

Repais + bal : normal : 18€ -12 ans : 5€

Conferéncia : al capèl

Entresenhas e reservacions : Espaci occitan - 05 81 06 03 88 - ostaloc09@orange.fr

~~~~~

Nòvas

Lo disc « *E que cantam ! E que cantam ! Chansons de Massat* » del Cercle occitan deth Coserans compren 13 títols tirats d'un libret escrit pel sénher Ruffié, institutor a Massat en 1887 e interpretats pels estatjants del canton de Massat. Es en venda tanben a l'Espaci occitan al prètz de 13€.